

Ärendenr
2022-000314.003

Riktlinjer för kamerabevakning

Tibro kommun

Beslutat av:	Kommunfullmäktige 2023-03-27 § 49
Gäller för:	Tibro kommunkoncern
Gäller från och med:	2023-04-01
Tidpunkt för aktualisering:	2025
Dokumentägare:	Säkerhetschef

Innehållsförteckning

1. Inledning och övergripande arbetssätt.....	3
Tillämplig lagstiftning.....	3
2. Kamerabevakning – inte en första åtgärd.....	3
3. Skäl och plats för bevakning	4
Rättslig grund	4
Plats för bevakningen	5
Begränsa bevakningens räckvidd.....	6
Specialfall: Nattbevakning hos brukare	6
4. Information om bevakningen.....	6
5. Hantering och lagring av material	7
Lagringstid	7
Säker lagring	7
Sekretess och allmänna handlingar	8
6. Registrerades rättigheter.....	8
Registerutdrag	8
Rätten att bli glömd.....	9
Invändning mot behandling.....	9

1. Inledning och övergripande arbetssätt

Vid beslut av verksamhetsansvarig nämnd/bolag om införande av kamerabevakning sker ett flertal överväganden och lagstiftningen ställer stora krav på dokumentation. Dessa riktlinjer förtydligar Tibro kommunkoncerns förhållningssätt gällande kamerabevakning och ska fungera som ett stöd vid beslut om införande av kamerabevakning.

För att underlätta nämndens/bolagets arbete ska det finnas en blankett som ska användas för dokumentering av beslut om kamerabevakning, med undantag för nattbevakning inom socialnämndens verksamhet.

Tillämplig lagstiftning

Dataskyddsförordningen gäller för all personuppgiftsbehandling, vilket även innefattar personuppgiftshandling i bild och ljudinspelningar. Dataskyddsförordningen är en EU-rättsakt som gäller framför svensk lag. Kamerabevakningslagen är en kompletterande svensk nationell lagstiftning till dataskyddsförordningen och gäller för den som kamerabevakar i Sverige. I det fall den som kamerabevakar gör det på en plats dit allmänheten har tillträde och är en myndighet (eller utför en uppgift av allmänt intresse) krävs tillstånd enligt kamerabevakningslagen. Oavsett om kamerabevakningen kräver tillstånd eller inte ska reglerna i dataskyddsförordningen alltid följas.

2. Kamerabevakning – inte en första åtgärd

Då kamerabevakning är ett stort integritetsintrång ska det ses som en kompletterande åtgärd som ska tas till först när andra åtgärder har visat sig vara ineffektiva. Innan beslut om kamerabevakning fattas ska förvaltningen ha prövat andra åtgärder för att komma tillrätta med problemen, exempelvis:

- borttagande av träd, buskar och plank som skymmer sikten och förhindrar insyn liksom andra skrymslen och smala passager
- en översyn av förvaringen och märkningen av stöldbegärligt gods
- översyn av dörrar och fönster vad avser materialval, konstruktion med mera
- installation och översyn av lås- och larmsystem
- behov av kompletterande belysning
- borttagande av brännbart material såsom närliggande förråd, containers, papperskorgar liksom annat material som kan användas vid anläggande av brand
- översyn av tillträdesrutiner och lokalutformning
- ändring av användningen av lokaler i fastigheten som ger fler besökare och användning en större del av dygnet
- förläggning av gång- och cykelvägar, motionsslingor och bilvägar förbi utsatta fastigheter

- ombyggnad och nybyggnation i närheten som medför att området befolkas i högre utsträckning
- rörelsestyrda vattenkranar som inte går att lämna öppna
- andra liknande åtgärder som försvårar eller motverkar det oönskade beteendet, exempelvis avstängning av öppet WiFi
- i skola: ökad vuxennärvaro och elevskyddsombud
- införande av, eller ökad, rondering av väktare

De vidtagna, men otillräckliga, åtgärderna ska dokumenteras i samband med att beslutet om kamerabevakning fattas för att underlätta vid tillsynsärenden.

Nämnden/bolaget initierar behov av kameraövervakning inom ramen för sina verksamheter och upprättar enligt följande riktlinje en behovs-, integritets- och kostnadsanalys samt fattar beslut om ansökan, inköp av kamerabevakning och driftsättning. Nämnden/bolaget står också för finansiering av såväl förarbete som inköp, bevakning och drift.

3. Skäl och plats för bevakning

För att kamerabevakning ska vara tillåten krävs det att det finns ett berättigat intresse att bevaka utifrån en problematik, så som skadegörelse eller annan brottslighet, som bevakningen förväntas lösa eller mildra. Intresset att bevaka måste överstiga den enskilda personens intresse att inte bli övervakad. För att säkerställa detta ska dokumentation av tidigare incidenter och en tydlig problembeskrivning finnas tillgänglig och ligga till grund för beslutet om bevakning.

Enligt dataskyddsförordningen får uppgifterna som samlas in vid bevakningen enbart användas för det syfte som bevakningen grundar sig på. De som hanterar materialet ska vara informerade om vad det får användas till. Under inga omständigheter får bevakningsmaterial användas för att utvärdera enskild personals ordinarie arbetsinsatser! (Undantaget är om personal ertappas med brottsliga handlingar på bevakningsmaterial.)

Införda bevakningsåtgärder ska utvärderas minst en gång per år. Detta för att säkerställa att bevakningen fyller sitt syfte och att det berättigade intresset för bevakningen finns kvar.

Rättslig grund

All personuppgiftsbehandling, inklusive kamerabevakning, måste ha stöd i dataskyddsförordningen, det vill säga en rättslig grund. Den rättsliga grunden ska ha identifierats innan beslut om bevakning tas.

De olika rättsliga grunderna listas i artikel 6 i förordningen, och den grund som kan komma ifråga för kommunens bevakning är ”utförande av uppgift av allmänt intresse” (art. 6.1.e). Detta ska i sin tur ha stöd i annan lagstiftning. De grunder som kan bli aktuella för

kommunen är den kommunala kompetensen i 2 kap. kommunallagen, som anger att kommunen själv får ta hand om angelägenheter av allmänt intresse som är kopplat till kommunens geografiska område eller dess medlemmar. Utifrån detta kan kamerabevakning bli aktuell om den behövs för att:

- förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet eller utreda eller lagföra brott på en brottsutsatt plats eller på en annan plats där det av särskild anledning finns risk för angrepp på någons liv, hälsa eller trygghet eller på egendom,
- förebygga, förhindra eller upptäcka störningar av allmän ordning och säkerhet eller begränsa verkningarna av sådana störningar,
- utöva kontrollverksamhet,
- förebygga, förhindra eller upptäcka olyckor eller begränsa verkningarna av inträffade olyckor, eller
- tillgodose andra därmed jämförliga ändamål.

I de fall övervakning på skolor övervägs på grund av skadegörelse och incidenter som leder till en otrygg skolmiljö, finns det ett allmänt intresse utifrån skollagens krav på en trygg skolmiljö, se 5 kap. §§ 3-4. Ifall bevakning är nödvändig för att garantera en trygg miljö på äldreboenden finns bestämmelser i socialtjänstlagen om att socialnämnden ska verka för trygga boende för äldre (kap. 5 § 4). Socialtjänstlagen (kap. 6 § 1) anger också att socialnämnden ska verka för att personer som vårdas utanför hemmet får god vård, vilket i vissa fall skulle kunna ligga till grund för exempelvis nattbevakning av korridorer på boenden för att undvika fallolyckor.

Plats för bevakningen

Tillstånd behövs enligt kamerabevakningslagen för kamerabevakning om kommunen kamerabevakar en plats dit allmänheten har tillträde. Det spelar ingen roll om platsen är ett offentligt eller privat område. Begreppet "plats dit allmänheten har tillträde" ska tolkas vitt och omfattar inte bara platser som allmänheten brukar vistas på, utan även områden som allmänheten överhuvudtaget har tillträde till. Därmed omfattas sådana platser där människor kan tänkas uppehålla sig och som inte är enskilda, exempelvis torg, skolgårdar (om inte särskilt beslut fattats om att obehöriga ej äga tillträde och detta tydligt skyltas) parker eller bibliotek. Här kan även ingå exempelvis gemensamma utrymmen på ett äldreboende eller entréer, och vägen fram till receptionen i en skolbyggnad (då man kan få tillgång till allmänna handlingar hos receptionen).

Tillstånd söks hos Datainspektionen, som har tydliga instruktioner och blankett för detta på sin hemsida. Kommunen skall ha egen blankett för dokumentering av beslut om kamerabevakning ska fyllas i även i de fall man ansöker om tillstånd. Med fördel görs detta parallellt med att tillståndsblanketten fylls i.

Begränsa bevakningens räckvidd

Enligt svensk praxis anses arbetstagare ha ett mycket starkt vägande intresse av att inte bli övervakade på sin arbetsplats. Detsamma gäller skolelever på platser där de har sitt sociala umgänge, så som korridorer, uppehållsrum och matsalar. Detta innebär att kameror enbart får placeras så att de bevakar det område där det finns dokumenterade problem. Ifall det finns problem med skadegörelse i en skolkorridor ska kameror enbart bevaka korridoren och inte råka fånga exempelvis en intilliggande matsal.

Vid bevakning av skolfasader för att beivra (dokumenterad) skadegörelseproblematik har Datainspektionen praxis om att godkänna bevakning max två meter ut från fasaden. I de fall då de kan vara aktuellt med ett större avstånd, exempelvis vid stenkastning, ska detta motiveras tydligt. Bevakning av skolfasader är tillståndspliktig.

Specialfall: Nattbevakning hos brukare

Nattbevakning hemma hos brukare, och speciellt i sovrummet, sker i en så integritetskänslig miljö att det är mycket svårt att hävda att intresset för att exempelvis undvika fallolyckor väger tyngre än integritetsintresset. Därmed ska sådan bevakning grundas på samtycke från brukaren.

För att brukaren ska kunna lämna ett samtycke måste hen ha fått information om kamerabevakningen och vara kapabel att förstå innebörden av sitt samtycke. Saknar hen förmåga att förstå, till exempel på grund av psykisk sjukdom eller demens, får vårdgivaren inte kamerabevaka med stöd av det samtycket.

Om den enskilde ångrar sig kan hen återkalla sitt samtycke till bevakningen och då får vårdgivaren inte längre kamerabevaka hen med stöd av samtycke. Får den enskilde besökare när kamerabevakningen sker får vårdgivaren inte kamerabevaka dem heller utan deras samtycke.

Då personal från socialtjänsten kan komma att bli kamerabevakade är kommunen skyldig att förhandla med arbetstagarorganisationer i samband med att kamerabevakning övervägs.

4. Information om bevakningen

I samband med att kamerabevakning övervägs på en arbetsplats ska förhandlingar kring detta ske med arbetstagarorganisationerna i enlighet med 11-14 §§ lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet. Detta utifrån kamerabevakningslagen (KbL § 21).

För att leva upp till dataskyddsförordningens krav på information ska det finnas tydlig skyltning, placerad innan man beträder det bevakade området. Skyltar ska ha en bild som visar på att kamerabevakning sker, och i övrigt innehålla minst följande information:

- Vilken nämnd/bolag som ansvarar för bevakningen och bevakningens syfte
- Att filmerna sparas X antal dagar och på begäran kan lämnas ut till polisen
- Att man som registrerad har flera rättigheter. Åtminstone ska nämnas möjligheten att få en kopia på sina personuppgifter och begära radering av dessa
- Ansvarig nämnds och dataskyddsombudets kontaktuppgifter
- Hänvisning till mer information (till exempel på hemsidan)

Mer detaljerad information ska publiceras på kommunens/bolagets hemsida och ska även finnas tillgänglig i icke-digital form, exempelvis på skolexpeditionen i de fall bevakningen sker på skolor. Informationen ska i förekommande fall skickas ut till identifierade berörda, såsom elever och deras vårdnadshavare, brukare och deras anhöriga och personal.

5. Hantering och lagring av material

Nämnden/bolaget ansvarar för att antalet personer som får tillgång till bevakningsmaterialet ska begränsas till de som behöver ha tillgång till det. Dokumentering av vilka dessa personer är ska finnas innan beslut om bevakning fattas. Rutiner för att begränsa spridningen ska finnas och vara kända för de som beviljas tillgång till materialet. Av rutinerna ska framgå att behörig personal endast tar del av materialet då man kan misstänka att incidenter skett

Lagringstid

För att leva upp till dataskyddsförordningens krav på lagringsminimering får bevakningsmaterial inte sparas längre än vad som är nödvändigt för att uppnå syftet med bevakningen. Utifrån detta får bevakningsmaterial i Tibro kommun sparas i maximalt 14 dygn och lagring längre än 7 dygn måste motiveras särskilt. Gallringsrutiner ska finnas.

Säker lagring

Det inspelade materialet ska bevaras säkert. Detta innebär att materialet ska lagras enligt följande:

- Förvaring sker i låsta/inbrottslarmade utrymmen
- Materialet ej lagras på andra ställen än de system som är avsedda för kamerabevakning

För att beivra missbruk ska automatisk loggning ske när behörig personal tar del av materialet.

Sekretess och allmänna handlingar

Enligt offentlighets- och sekretesslagen (kap. 32 § 3) gäller sekretess för uppgifter om enskild persons förhållanden som inhämtats genom kamerabevakning, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående lider men.

Undantag gäller enligt samma lag (kap. 32 § 3a) för utlämnande till:

1. en åklagarmyndighet, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Tullverket, Kustbevakningen eller Skatteverket, om uppgiften behövs för att utreda ett begånget brott för vilket fängelse är föreskrivet eller för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet som innefattar brott för vilket fängelse är föreskrivet, eller

2. en kommun eller en myndighet som ansvarar för räddningstjänst enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, om uppgiften behövs för att förebygga en hotande olycka eller för att begränsa verkningarna av en redan inträffad olycka.

Sekretessprövning ska alltid göras innan utlämning och kommunjurist ska rådfrågas vid en sådan begäran. Personal som är behörig att ta del av bevakningsmaterialet ska vara införstådda med att sekretess med stor sannolikhet råder.

En enskild person som har registrerats på bevakningsmaterial har dock enligt dataskyddsförordningen rätt att begära ut en kopia på sina uppgifter, ett så kallat registerutdrag. Detta diskuteras närmare i nästa avsnitt.

6. Registrerades rättigheter

Den nämnd/bolag som ansvarar för bevakningen är personuppgiftsansvarig utifrån dataskyddsförordningen. De som registreras på bevakningsmaterialet har ett flertal rättigheter vad gäller behandlingen av deras personuppgifter. Dessa rättigheter ställer krav både på tekniska lösningar och administrativa rutiner.

Registerutdrag

En registrerad person kan begära ett så kallat registerutdrag, en kopia på ens registrerade personuppgifter. Vad gäller kamerabevakning innebär detta att kommunen ska kunna ge ut en kopia på bevakningsfilmer eller –bilder där personen förekommer. Det finns dock ett antal begränsningar vad gäller denna rättighet, till exempe om materialet har hunnit gallras eller om det inte går att hitta den registrerade utan att gå igenom flera dagars inspelat material för att hitta sekvenser där den registrerade förekommer. Kommunen får inte heller riskera att andras personuppgifter röjs via ett registerutdrag, det vill säga att andra personer syns på det filmmaterial som lämnas ut. Utifrån detta ska följande rutiner gälla i Tibro kommun:

- Kommunen ska tillhandhålla registerutdrag till registrerade som kan uppge ungefärligt klockslag då de kan ha filmats.
- Det ska vara teknisk möjligt att maskera andra personer som förekommer på filmen.
- Övriga regler gällande registerutdrag ska följas, exempelvis att den registrerade måste kunna legitimera sig, för att säkerställa att materialet lämnas ut till rätt person.

Rätten att bli glömd

En registrerad person har rätt att begära att få sina uppgifter raderade, "rätt att bli bortglömd". Vid kamerabevakning blir detta aktuellt om filmen inte behövs för att uppnå syftet med behandlingen. Detta innebär att kommunen ska radera filmen där personen förekommer, även om den satta gallringsfristen inte har passerats. Därmed ska det vara tekniskt möjligt att exempelvis radera enbart delar av filmmaterialet, då det kan finnas senare filmat material som behöver bevaras utifrån syftet med bevakningen.

Invändning mot behandling

Enligt dataskyddsförordningen har en registrerad person rätt att invända mot behandling som sker med "utförande av uppgift av allmänt intresse" som rättslig grund. Denna rätt kan utnyttjas, före, under och efter att personen har blivit kamerabevakad. Ifall personuppgiftsansvarig nämnd inte har "tvingande berättigade skäl" för behandlingen som väger tyngre än den registrerades intressen ska bevakningen upphöra och bevakningsmaterial på personen raderas. Så länge bevakningen baseras på en väldokumenterad problematik där andra åtgärder har uttömts bör kommunens intresse av att bevaka väga tyngre än de registrerades intressen. Det ska dock göras en bedömning i det enskilda fallet, vilket innebär att det ska finnas en beredskap för detta.